

بخش سوم
آمار واحدهای بهداشتی درمانی
استان گیلان
سال ۱۳۸۷

تعاریف و مفاهیم

واحدهای بهداشتی درمانی :

واحدهای بهداشتی درمانی به طور کلی به ۷ گروه تقسیم می شود.

۱- مرکز بهداشتی درمانی شهری :

به واحدی اطلاق می شود که مستقر در شهر بوده و بطور متوسط جمعیتی حدود ۱۲۰۰۰ نفر را پوشش میدهد.

۲- مرکز بهداشتی درمانی روستایی :

واحدی مستقر در روستاست که یک خانه بهداشت را در همان روستا و غالباً چند خانه بهداشت از روستاهای دیگر را در پوشش خود دارد. جمعیت تحت پوشش مرکز بهداشتی درمانی روستایی حدود ۹۰۰۰ نفر میباشد.

۳- کلینیک :

کلینیک درمانگاهی است که در یک نوع تخصص به درمان سرپایی بیماران اقدام می نماید.

۴- پلی کلینیک :

پلی کلینیک درمانگاهی است که در چند نوع تخصص به درمان سرپایی بیماران اقدام می نماید.

۵- درمانگاه :

درمانگاه مرکز خدمات سرپایی است مجتمع از دو یا چند اتاق مجهز به سرویسهای عمومی درمانی سرپایی که تحت نظر یک یا چند پزشک عمومی و متخصص اداره میشود.

۶- پایگاه بهداشت :

عبارت است از واحدی وابسته یا ضمیمه مرکز بهداشتی درمانی شهری در شبکه بهداشتی درمانی که حداکثر جمعیت تحت پوشش هر پایگاه ۱۲۵۰۰ نفر میباشد. یک پایگاه که در مجاور یا درون محل مرکز بهداشتی درمانی مستقر است را پایگاه ضمیمه و بقیه موارد پایگاههای وابسته نامیده می شود. حداکثر هر ۵ پایگاه بهداشت شهری تحت نظر و وابسته به یک مرکز بهداشتی درمانی میباشد.

۷- مرکز جراحی محدود سرپایی :

به مراکزی اطلاق میشود که پس از انجام اعمال جراحی مینور (بدون بیهوشی و با بی حسی موضعی) یا جراحی ماژور (با بیهوشی) بیمار حداکثر ظرف مدت چند ساعت قادر به ترک مرکز بوده و نیازی به بستری شدن نداشته باشد.

وضعیت استقرار :

واحد بهداشتی درمانی مستقل به واحدی گفته میشود که دارای تشکیلات و محل فعالیت مستقل باشد و واحد بهداشتی درمانی غیر مستقل واحدی است که داخل واحد بهداشتی درمانی قرار داشته و از امکانات اداری ، مالی و پرسنلی واحد مذکور استفاده می کند.

نوع وابستگی :

واحدهای بهداشتی درمانی ممکن است به موسساتی از قبیل دانشگاه علوم پزشکی ، بخش خصوصی ، انجمن خیریه و وابسته باشد که ارتباط مالی ، مدیریتی و تشکیلاتی یک واحد یا بخش دولتی و خصوصی را مشخص می کند.

شیفت کاری :

در تعیین شیفت کاری مراکز ، ارائه سرویس در حداکثر ۸ ساعت کاری را یک شیفت ، حداکثر ۱۶ ساعت کاری را دو شیفت و بیش از ۱۶ ساعت را شبانه روزی محاسبه می نمائیم .

نحوه محاسبه شاخصها:

نسبت جمعیت به یک واحد بهداشتی درمانی = $\frac{\text{جمعیت استان / دانشگاه}}{\text{تعداد واحدهای بهداشتی درمانی همان استان یا دانشگاه}}$

$100 \times \frac{\text{تعداد واحدها در سال گذشته} - \text{تعداد واحدها در سال آمارگیری}}{\text{تعداد واحدهای بهداشتی درمانی سال گذشته}}$ = درصد تغییرات واحدهای بهداشتی درمانی

$100 \times \frac{\text{تعداد واحدهای بهداشتی درمانی برحسب نوع وابستگی}}{\text{تعداد کل واحدهای بهداشتی}} =$ درصد واحدهای بهداشتی درمانی برحسب نوع وابستگی

خلاصه بررسی

خلاصه نتایج و بررسی استان گیلان در سال ۱۳۸۷

توزیع واحدهای بهداشتی درمانی گیلان برحسب نوع وابستگی، ساعات کار و نوع مرکز (جدول شماره ۱-۳)

- در این بررسی تعداد کل واحدهای بهداشتی و درمانی استان ۲۹۴ واحد می باشد که از این تعداد، ۲۷ واحد بخش خصوصی، ۳۳ واحد سایر، ۲۳۴ واحد تحت پوشش دانشگاه می باشد همچنین تعداد واحدهای بهداشتی و درمانی برحسب نوع وابستگی به تفکیک شهرستان نیز محاسبه شده است.
- واحدهای بهداشتی و درمانی به ۲ صورت مستقل و غیرمستقل فعالیت می کنند. بیشترین تعداد مراکز مستقل مربوط به شهرستان رشت (۷۹ واحد) و کمترین تعداد مربوط به شهرستان ماسال (۵ واحد) بوده است. همچنین بیشترین تعداد مراکز غیرمستقل مربوط به شهرستان رشت (۱۷ واحد) و کمترین تعداد مربوط به شهرستانهای املش، سیاهکل، شفت (۰ واحد) میباشد.
- واحدهای بهداشتی و درمانی از نظر شیفت کاری به ۳ صورت تقسیم می شود. که در کل استان (۲۰۱ واحد) یک شیفت و (۲۳ واحد) ۲ شیفت و (۷۰ واحد) شبانه روزی فعالیت دارند.

توزیع فراوانی انواع واحدهای بهداشتی درمانی استان گیلان به تفکیک مرکز ارائه کننده خدمات در سال ۱۳۸۷ (جدول شماره ۲-۳)

- واحدهای بهداشتی و درمانی از نظر نوع مرکز به ۷ نوع تقسیم می شوند که در سطح استان (۳۳ واحد) پایگاه بهداشت، (۳ واحد) پلی کلینیک، (۶۱ واحد) درمانگاه، (۱۱ واحد) کلینیک، (۹۸ واحد) مرکز بهداشتی درمانی روستایی، (۸۵ واحد) مرکز بهداشتی درمانی شهری و (۳ واحد) مرکز جراحی محدود و سرپایی توزیع شده اند.

تغییرات در تعداد واحدهای بهداشتی و درمانی

- تعداد واحدهای بهداشتی و درمانی در هر سال دارای تغییراتی است که براین اساس درصد افزایش یا کاهش این واحدها از نتایج بدست آمده در سال ۱۳۸۱ تعداد واحدهای بهداشتی درمانی در سال ۸۱ نسبت به سال ۸۰ کاهشی معادل ۱۰ درصد داشته اند. و این تعداد در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال ۱۳۸۱ افزایشی معادل ۱ درصد داشته است. در سال ۱۳۸۳ نسبت به سال ۱۳۸۲ معادل ۰/۳ درصد افزایش داشته است. در سال ۱۳۸۴ نسبت به سال ۱۳۸۳ افزایشی معادل ۰/۷ درصد داشته است. در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۴ افزایشی معادل ۱/۴۳ درصد داشته است، در سال ۱۳۸۶ نسبت به سال ۸۵ افزایشی معادل ۱/۷ درصد را داشته است و در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۸۶ افزایشی معادل ۲ درصد را نشان می دهد.

جدول شماره ۱-۳: توزیع فراوانی واحدهای بهداشتی درمانی استان گیلان بتفکیک شهرستان
در سال ۱۳۸۷

شهرستان	وابسته به			وضعیت		ساعات کار			جمع
	وزارت بهداشت	خصوصی	سایر	مستقل	غیر مستقل	۱ شیفت	۲ شیفت	شبانه روزی	
آستارا	۸	۰	۱	۷	۲	۶	۱	۲	۹
آستانه اشرفیه	۱۳	۰	۱	۱۳	۱	۱۱	۰	۳	۱۴
املش	۶	۰	۰	۶	۰	۵	۰	۱	۶
بندر انزلی	۱۳	۱	۲	۱۵	۱	۱۲	۱	۳	۱۶
تالش	۱۴	۳	۳	۱۶	۴	۱۵	۰	۵	۲۰
رشت	۶۴	۱۷	۱۵	۷۹	۱۷	۵۵	۱۳	۲۸	۹۶
رضوانشهر	۶	۱	۰	۶	۱	۴	۰	۳	۷
رودبار	۱۶	۰	۲	۱۵	۳	۱۲	۱	۵	۱۸
رودسر	۱۷	۰	۱	۱۷	۱	۱۳	۱	۴	۱۸
سیاهکل	۶	۱	۰	۷	۰	۵	۰	۲	۷
شفشک	۹	۰	۰	۹	۰	۸	۰	۱	۹
صومعه سرا	۱۴	۱	۰	۱۴	۱	۱۲	۰	۳	۱۵
فومن	۱۲	۱	۲	۱۳	۲	۱۲	۲	۱	۱۵
لاهیجان	۱۸	۲	۲	۱۸	۴	۱۵	۲	۵	۲۲
لنگرود	۱۳	۰	۳	۱۴	۲	۱۳	۱	۲	۱۶
ماسال	۵	۰	۱	۵	۱	۳	۱	۲	۶
جمع	۲۳۴	۲۷	۳۳	۲۵۴	۴۰	۲۰۱	۲۳	۷۰	۲۹۴

تعداد واحدهای بهداشتی و درمانی در هر سال دارای تغییراتی است که براین اساس درصد افزایش یا کاهش این واحدها از نتایج بدست آمده تعداد واحدهای بهداشتی درمانی در سال ۸۷ نسبت به سال ۸۶ افزایشی معادل ۲ درصد داشته اند.

جدول شماره ۲-۳: توزیع فراوانی انواع واحدهای بهداشتی درمانی استان گیلان به تفکیک مرکز ارائه کننده خدمات در سال ۱۳۸۷

نوع مرکز وابسته به	پایگاه بهداشت	پلی کلینیک	درمانگاه	کلینیک	مرکز بهداشتی درمانی روستایی	مرکز بهداشتی درمانی شهری	مرکز جراحی محدود وسرپائی	جمع
دانشگاه علوم پزشکی	۳۳	۰	۲۰	۴	۹۸	۷۹	۰	۲۳۴
خصوصی	۰	۰	۲۰	۴	۰	۰	۳	۲۷
خیریه	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۲
تامین اجتماعی	۰	۱	۶	۲	۰	۴	۰	۱۳
سایر نهادها و ارگانها	۰	۲	۱۳	۱	۰	۲	۰	۱۸
جمع	۳۳	۳	۶۱	۱۱	۹۸	۸۵	۳	۲۹۴

واحدهای بهداشتی و درمانی از نظر نوع مرکز به ۷ نوع تقسیم می شوند که در سطح استان (۳۳ واحد) پایگاه بهداشت ، (۳ واحد) پلی کلینیک ، (۶۱ واحد) درمانگاه ، (۱۱ واحد) کلینیک ، (۹۸ واحد) مرکز بهداشتی درمانی روستایی، (۸۵ واحد) مرکز بهداشتی درمانی شهری و (۳ واحد) مرکز جراحی محدود و سرپایی توزیع شده اند.

جدول شماره ۳-۳: توزیع فراوانی انواع واحدهای بهداشتی درمانی استان گیلان به تفکیک مرکز ارائه کننده خدمات در سال ۱۳۸۷

نوع مرکز شهرستان	پایگاه بهداشت	پلی کلینیک	درمانگاه	کلینیک	مرکز بهداشتی درمانی روستایی	مرکز بهداشتی درمانی شهری	مرکز جراحی محدود وسرپایی	جمع
آستارا	۲	۰	۳	۰	۳	۱	۰	۹
آستانه اشرفیه	۲	۰	۲	۰	۷	۳	۰	۱۴
املش	۰	۰	۰	۰	۴	۲	۰	۶
بندر انزلی	۶	۰	۰	۰	۳	۴	۰	۱۶
تالش	۱	۰	۰	۰	۷	۷	۱	۲۰
رشت	۱۷	۳	۰	۹	۱۴	۲۵	۲	۹۶
رضوانشهر	۲	۰	۰	۰	۲	۲	۰	۷
رودبار	۱	۰	۰	۰	۴	۹	۰	۱۸
رودسر	۰	۰	۰	۰	۹	۷	۰	۱۸
سیاهکل	۰	۰	۰	۱	۴	۲	۰	۷
شفت	۰	۰	۰	۰	۷	۲	۰	۹
صومعه سرا	۰	۰	۲	۰	۹	۴	۰	۱۵
فومن	۱	۰	۳	۰	۷	۴	۰	۱۵
لاهیجان	۰	۰	۵	۱	۱۱	۵	۰	۲۲
لنگرود	۱	۰	۴	۰	۵	۶	۰	۱۶
ماسال	۰	۰	۲	۰	۲	۲	۰	۶
جمع	۳۳	۳	۶۱	۱۱	۹۸	۸۵	۳	۲۹۴

بیشترین فراوانی مراکز بهداشتی درمانی شهری با ۲۵ واحد مربوط به شهرستان رشت و پس از آن شهرستان رودبار با ۹ واحد در ردیف بعدی قرار دارد و بیشترین فراوانی مراکز بهداشتی درمانی روستایی بترتیب مربوط به شهرستانهای رشت و لاهیجان می باشد

نمودار توزیع فراوانی نسبی واحدهای بهداشتی درمانی استان گیلان بر حسب نوع وابستگی در سال ۱۳۸۷

